

Πρόλογος

Το φαινόμενο της σκέψης είναι ίσως από τα πιο ενδιαφέροντα στην Ψυχολογία, και από αυτά που θα συνεχίσουν να απασχολούν την ψυχολογική έρευνα για πολλά χρόνια ακόμη. Υπάρχουν πολλοί λόγοι γι' αυτό. Πρώτα απ' όλα, η σημασία της σκέψης για την παραγωγή νέας γνώσης και την προσαρμογή μας σε νέες και δύσκολες καταστάσεις. Δεύτερον, η συνθετότητά της και η αδυναμία μας, τις περισσότερες φορές, να κατανοήσουμε πώς λειτουργεί. Τρίτον, η πολλαπλότητα των μορφών που παίρνει και οι διαφορετικοί μηχανισμοί που βρίσκονται στο υπόβαθρό της.

Πραγματικά, η συνθετότητα και πολυμορφία της σκέψης κάνουν ώστε πολλές φορές να επικεντρώνουμε την προσοχή μας στα διάφορα είδη της και να αγνοούμε τα χαρακτηριστικά που διαπερνούν τις διάφορες επιμέρους εκφάνσεις της. Έτσι, η περιγραφή της σκέψης άλλοτε τονίζει τα γενικά χαρακτηριστικά της και άλλοτε τα ειδικά. Αυτή την κίνηση μεταξύ γενικού και ειδικού μπορεί να διακρίνει ο αναγνώστης και στο βιβλίο αυτό.

Το βιβλίο αυτό επικεντρώνεται σε ορισμένες κύριες εκφάνσεις της σκέψης όπως η λύση προβλημάτων, η διαλογιστική, η δημιουργικότητα, και η λήψη αποφάσεων. Ο στόχος είναι να δώσει τις ιδιομορφίες του κάθε είδους σκέψης, τις απόψεις που έχουν διατυπωθεί για τη λειτουργία τους και τα βασικά ερευνητικά δεδομένα που τις αφορούν. Παράλληλα προσπαθεί να δώσει διάφορους τρόπους παρέμβασης που έχουν εφαρμοστεί για τη βελτίωση της σκέψης στους τομείς αυτούς.

Υπάρχει όμως και η προσέγγιση που τονίζει τα γενικά χαρακτηριστικά της σκέψης. Αυτή η προσέγγιση εκπροσωπείται από αυτούς που ορίζουν τη σκέψη ως άποψη της νοημοσύνης. Πολλές σύγχρονες προσπάθειες γνωστικής παρέμβασης για την καλλιέργεια της σκέψης στηρίζονται στην προσέγγιση αυτή. Μερικές από αυτές τις προσπάθειες για τη διδασκαλία της σκέψης πε-

ριλαμβάνει και το βιβλίο αυτό. Ο λόγος είναι ότι η εκπαιδευτική πράξη πρέπει να λαμβάνει υπόψη τόσο τα ειδικά όσο και τα γενικά χαρακτηριστικά της σκέψης και πρέπει να συμβάλλει με κάθε τρόπο στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των παιδιών μέσα σε ένα όλο και πιο σύνθετο και ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί επανέκδοση εκείνου που δημοσιεύτηκε το 1995 από τα Ελληνικά Γράμματα με τον ίδιο τίτλο. Στη νέα του μορφή έχει ελάχιστες διαφορές από το πρωτότυπο. Παρά το ότι πέρασαν αρκετά χρόνια από την αρχική έκδοση, τα θέματα που καλύπτονται είναι από τα βασικά στο αντικείμενο αυτό και η γνώση που προσφέρεται είναι πλέον κλασική. Απευθύνεται τόσο σε ψυχολόγους και φοιτητές που ενδιαφέρονται να κατανοήσουν το φαινόμενο της σκέψης, όσο και σε εκπαιδευτικούς που θέλουν να μεταφέρουν την ψυχολογική γνώση στην πράξη. Αλλά και κάθε άτομο που αναρωτιέται για την ψυχολογική προσέγγιση στο φαινόμενο της σκέψης σε αντιδιαστολή προς τη φιλοσοφική ή την οικονομική (προκειμένου για λήψη αποφάσεων) μπορεί να βρει στοιχεία που να τον/την ενδιαφέρουν. Με τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί ο διεπιστημονικός διάλογος και η γόνιμη ανταλλαγή απόψεων.

Στην προσπάθεια συγγραφής του βιβλίου αυτού πολύτιμη στάθηκε η βοήθεια της οικογένειας και του συζύγου μου. Για την υπομονή, την ενθάρρυνση και τη βοήθειά τους τους ευχαριστώ θερμά.